

De resolutione super quodam

iudicialis. et hoc vel in foro conscientie interioris. vel in foro coeercitiae iusticie exterioris. **D**icitur enim sententia iudicialis. quae conclusio seu determinatio iudicij. **Q**uarta. **O**mnis sententia iudicialis humana dicitur per civilem vel ecclesiasticam. et hoc secundum diversos fines primos et principaliter intentos. quia sententia civilis respicit vitam presentem per suo convictu tranquillo. ecclesiastica vero vitam futuram. **Q**uinta. **D**is sententia iudicialis ecclesiastica fundatur in verbo christi dicentis ad petrum et apostolos. **Q**uicunq; ligaueris super terram. ubi prius immediate fundaverat potestatem excoicationis iudicarie dicens. **E**t si ecclesiam non audierit sit tibi sicut ethnicus et publicanus. **S**exta. **D**is sententia iudicialis ecclesiastica sufficiens explicat per hec duo verba ligare et solvere. ut extendo terminis istis non ad litteram sicut ligantur boues et asini. sed secundum transumptionem corporaliu ad spiritualia. ita quod sententia iudicialis ecclesiastica describi potest quod est sententia ligans vel absolvens in ordine ad finem felicitatis eterne. **S**eptima. **D**is sententia iudicialis ecclesiastica vel a iure vel ab homine lata dum conceditur ut possit absolvi pre-supponit quod ipsa ligauerit vno vinculo penali vel plurimis. **O**ctava. **O**mnis sententia iudicialis ecclesiastica diuersimodis potest explicari vel ferri per arbitrio iudicis presertim summi qui est papa. **S**icut dicitur dum ligare vult. **V**olumus tale esse ligatum vel excoicatum quo ad omnes actus legitimos civiles vel ecclesiasticos. **V**olumus tale esse irregulare. inhabile. infamem. et ita de talibus penarum vinculis. **A**ut dum vult solvere dicendo. **D**ispensamus cum tali. habilitamus talem. restituimus talem fame sue. concedimus tali ut promoueri possit ad ordines non habitos vel in habitis ministrare. **E**t ita de mille loquendi modis qui finaliter resoluuntur in hec duo verba ligare et solvere. **S**uper est ex istis concludere quod interpretatio doctrinalis theologorum fauet concessioni predictae quod dum papa concedit martino ut habeat facultatem eligendi confessorem qui possit eum absolueri ab omnibus peccatis de quibus confitebitur et ab sententijs tam a iure quam ab homine latis. comprehendit in hac absolutiois facultate irregularitas contracta vel a iure vel ab homine. quia non contrahitur nisi per sententiam ab homine vel a iure latam. alioquin daretur sententiam tam excoicationis quam interdicti a quibus

non posset predicari martinus absolui et tunc concessiois sue. **E**t si sic. perit regula generalis. que casus in quibus et in quibus non fieri valeat absolutio determinet. **F**init

Sequitur ab eodem

domino cancellario facta resolutio super casu subsequenti circa irregularitatem

Quidam habens cultellum paruum in vagina alterius maioris repositum. eduxit eum non dolose neque ad usum illicitum. quem cultellum dum vnus sociorum vel let accipere et ipse reniteret. Contigit ut illa hora et loco quidam retrosum appropinquaret et impigeret in illum paruum cultellum ut oculus suus confingeret taliter quod cecatus fuisse dicitur tandem oculus ille. **Q**ueritur si dicenda est inde contracta irregularitas in tenente cultellum. **R**espondetur per aliquas consideraciones. **P**rima consideratio. **C**onsiderandum est primo per dissolutionem casus quod in talibus sepe aliter iudicat iurista. aliter theologus quia primus magis inspicit foris contentiosum et extrinsecum. sed theologus magis attendit foris conscientie et intrinsecum quo ad deum. **S**ecunda. **C**onsiderandum est consequenter quod hoc duplex foris accipitur suam distinctionem secundum quod actus moralis habet considerari dupliciter. **B**est dicitur secundum materiam vel secundum formam actus moralis. **M**ateria actus moralis dicitur ipse actus de genere cum circumstantijs suis generalibus non habito respectu ad finem vel intentionem agentis. forma vero est ipsa intentio finis. **T**ertia. **C**onsiderandum vltimum quod materia actuum moralium attenditur in triplici differentia. **N**am quidam sunt actus de genere suo simpliciter mali. qui scilicet consistunt in iniuriis includunt secum malitiam sicut dicit philosophus. ut sunt furtum. fornicatio. homicidium. **A**lij sunt actus de genere simpliciter boni. ut dare elemosinam. honorare parentes. **T**ertij sunt indifferetes de suo genere. ut leuare festucam. fricare barbam. et similes. **Q**uarta. **C**onsiderandum rursus quod istorum triplicium actuum primi sic habent quod non sunt susceptibles bonae forme moralis. sicut materia indisposita in naturalibus non est susceptiua forme naturalis et vite. ita quod propter nullam bonam intentionem possunt tales actus boni effici. secundum vero actus possunt fieri mali quous sunt in genere suo boni. dum accedit intentio per

nerfa. filr z tertij **Quinta** Considera
dñ est consequenter ex istis / quò possit esse
variū iudiciū sup eodē casu / inter iuristā
z theologū. qz iurista considerat factū in se
circūstātijs exterioribz / de qbz p̄t iudicia /
liter apparere. z apud eū tenet ista regula
q̄ idē est de his q̄ nō sunt z q̄ nō apparēt
Constat at̄ q̄ intētio faciētis quā hz inte
rius in corde nō cognoscit in se / nisi forte
p̄ q̄dā signa seu p̄iecturas extrinsecas. theo
log⁹ autē intuet̄ cor in foro cōscie. in q̄ cre
dit̄ confitēti tā pro se q̄ cōtra se corā deo.
Sexta Considerandū deinceps ap
plicādo ad p̄positū nostrū etiā oia filia. qz
iurista considerās actū moralē cū circūstā
tijs extrinsecis de qbz p̄t iudicialr cōstare
fert̄ p̄formit̄ iudiciū ad illas iuxta dicta.
Cōtingit autē frequēter q̄ talis act⁹ sic cōsi
derat̄ / sit de sc̄do vel tertio genere. q̄ scilz
p̄t ex intētiōe fieri vel bon⁹ vel mal⁹. Et
plū in p̄posito. tenere cultellū / de se nō est
malū. similiter q̄ aliq̄s velit cultellū reci
pe nō est de se malū. Rursus q̄ aliq̄s acces
serit retro vel p̄e non est de se malū. Et ex
istis seq̄t̄ q̄ lesio oculi q̄ secuta est / non est
de se moralr mala. imo stare q̄ sicut p̄e
cedentes actus seu circūstantie. ita et iste
resultans / facti fuerūt cum magna carita
te z beniuolentia ex intētiōe boni finis.
apud deū. q̄uis de illa intētiōe non ap
pareat apud mundū. imo forte magis de
opposito **Septima** Considerādū
insup pro maiori elucidatōe. qz sicut ap̄
phos naturales / distiguit̄ duplex genus
causaz. ita z ap̄d morales. Nā quedā sunt
causē p̄ se alie per accidens. Causē p̄ se di
cūt̄ ad quas nat⁹ est sequi naturaliter z
cōiter talis effectus. Sed causē dicuntur
p̄ accidens ad quas nō est ordinat⁹ vel na
tus sequi talis effectus. aut si sequat̄ hoc
est extra semp z frequēter z p̄t ex intētiōe
agentis sicut dicit̄ sc̄do phisicoz. et indu
cit̄ a Boetio de cōsolatōe phie describen
do casum z fortunā **Octava** Cōside
randū iuxta hoc in casu nostro q̄ talis le
sio vel execatio oculi / nō est de p̄ se nata se
q̄ et vt̄ in pluribz / a talibz caus. ideo dicit̄
fuisse mere casualis seu fortuita z p̄t ex in
tētiōe agētis et de p̄ accidēs. ideo de se
nō est imputādus talis effectus agētis / q̄
ad deū z cōscie forū. saltem q̄ntū ad pecca
tū. quod nō est nisi voluntariū **Nonā**
Cōsiderādū nibilomin⁹. qz iurista cō

tentiose agēs / nec credēs intētiōi / argu
et ex circūstantijs qz intentio fuit peruer
sa z damnanda. per aliquas coniecturas
Una est si talis dabat operā rei illicite. **Al**
tera si hostis erat p̄sone lese. **Altera** si non
apposuit sufficiētē cautelam ne persona
illa lederet. sed poterat satis aduertere qz
ex actu suo sequerēt talis effectus. Sed si
omnes iste cōiecture et similes cessent in
veritate / nec fuerunt in intētiōe nec esse
debuerūt. theologus stabit iudicio con
scientie apud deum **Decima** Cōnsi
derandū est exemplū in similibus **Ec**
ce qz Jacob cognouit **Liam** que nō erat
uxor sua. et tamen excusatur a peccato. qz
uis posset videri qz dabat operā rei illici
te sine appositōe sufficiētis cautele. **Qua**
re? Quia certe potuisset attulisse lumen
diceret aliquis et insperisse lectum. et ita sci
uisset qz **Lya** nō erat **Rachel**. ac perinde vi
deretur ignorantia non inuincibilis esse
quia utiqz poterat vinci modo tacto vel
simili. **Undecima** Cōnsiderādū
est igit̄ pro intellectu huius quod est da
re operam rei illicite. z huius quod est ha
bere ignorantia inuincibilē. qz ista iudi
canda sunt ex causis p̄ se nō a causis p̄ ac
cidens. **Unde** in exemplo p̄misso **Jacob**
dicit̄ habuisse ignorantiam facti inuinci
bilem non quia nō posset vinci etiam p̄
industriam humanā. sed quia fecit suffi
cienter illa que in talibus sunt consueta
observari. z ad que tenebat̄ fm̄ moralem
certitudinē. imo videt̄ qz peccasset z inue
recūde egisset afferēdo lumē. fuissetqz me
rito de zelotipia vel nimia suspitōe culpā
dus. Rursus q̄uis ille cōcubir⁹ cū **Lya** eēt
res de se illicita. tñ **Jacob** nō dicit̄ dedisse
operā rei illicite. qz putabat ex errore facti
illā esse **Rachel**. Sic medicus aliquis aut
alius si ex pietate vellet inspicere oculum
alicuius p̄ extrahēda spina z a casu aliq̄s
pelleret medicū vel lesuz / sic qz spina plus
infigeret / z inde cecitas sequerēt talis me
dicus nec peccare nec irregularē esse quo
quo modo diceret. p̄sertim in foro con
scientie. alioquin sequerētur quotidie ir
regularitas infinite. si ex qualibet causa
per accidens / deberet aliquis irregularis
iudicari. **Duodecima** Cōnsideran
dū est vigilanter super similibus casu
bus ex eadem radice proueniētibz. p̄ quā
radicem debēt iudicari fm̄ artē rezā. non

De casu quodā vtiliter resoluto

fm cuiuslibet fantasiā. **P**onam corā oculis bellū aliquod mortiferū licitū tñ. vbi mille hoies trucidāt. **A**tendā siml. q̄t z quanti sunt viri ecclesiastici. quoz actōnes potuerunt dici cause per accidens talis cedis. alter dedit consiliū q̄ patria defenderet vi armata. alter predicauit z hortatus est milites viriliter agere. alter pecunias aut cibos ministravit aut forsan arma dedit. z tālia sine numero potuerunt fieri etiā p̄ ecclesiasticos. absq̄ quibz auxilia/ toribz vel hortatibz/ forte bellū nō fuisset. **D**ecimatertia. **C**onsiderandū igitur q̄ hec consequētia nō valet. **I**ste fuit causa p̄ accidēs mortis vel mutilatōis alicui⁹ hominis. ergo ipse est homicida vel irreglaris. **S**imiliter fieret applicatio ad materiā excoicationū pro tollēdis multozum scrupulis in p̄cipatōne vel cōsilio. sed h̄ melius sep̄atim poterit declarari. **D**ecimaquarta. **C**oncludēdo sub correctiōe melius sententiū videt q̄ ex p̄dicto casu sic cōsiderato/ nō est dicenda irreglaritas fuisse cōtracta neq̄ p̄ctm̄ p̄missuz. **C**o rollariū pro regula. **E**lici tandē potest ex p̄missis p̄ modū regule. q̄ irreglaritas cōtrahit ex homicidio vel mutilatiōe z non aliter/ q̄n̄ occidens vel mutilās/ fecit actū ex quo nata est de p̄ se vel vt cōiter seu probabiliter seq̄ mors hominis seu mutilatio. siue talis actus sit licitus/ p̄nt in iudicibus z belligerātibz/ p̄ republica. siue sit illicitus de genere vel ex intentiōe. **V**idēt enī q̄ ista notificatio sit sufficiens tā ap̄d theolōgū q̄ ap̄d iuristā. **N**isi forte iurista aliq̄s ponat aliquā h̄mōi irreglaritates fundatā a legislatore/ propter solū terrorem incutiendū homibz. z nō rōe delicti. nec ratōe misterij. quo casu talis difficulter poterit distinguere casus aliquos generaliter. p̄ q̄s diceret p̄trahi irreglaritatem ex homicidio. z p̄ alios oīno siles vel grauiores non cōtrahi. **F**init

Casus quidā pul
cre z vtiliter resolutus p̄ Joh. de gerson.

Quidā scholaris parisiē au diuerat ex fama volāte q̄ falsarij litteraz applicarū vel de iure vel alias de facto erāt excoicati. **S**cholarī isti parisi

us existēti allata est de curia romanayna

gratia expectatiua in qua erat incorrectō in orthographiā vnius vocabuli vbi pro littera e ponebat littera o. **S**cholaris iste erat scrupulosus. z timebat corrigere vocabulū illud p̄pter censurā apostolicā. nihilomin⁹ corripit ipsum solūmodo discōtinuando litterā o. z faciendo de ipsa e plenem tractū canipuli. z erat correctio imperceptibilis. **P**ostea scholaris iste ad cautelā z pro pacificatiōe scrupuli/ confessus est cuidā idoneo sacerdoti. qui sacerdos dixit sibi q̄ talis correctō nō erat falsatio littere apostolice sed emendatio. **E**t quo tempe scholaris iste fuit satis pacificatus in sua consciētia. **T**andē labentibus aliquibus tempibus scholaris iste p̄ motus est ad sacerdotiū/ et celebrauit fere per triennium. nullū faciens scrupulū de ista materia/ donec studendo summā confessorū inuenit ibi que sequūtur. **H**ostien. li. v. **R.** x. de crimine falsi pa. ij. qualiter sub pa. porro sed hodie. **H**odie inq̄t preceptum est q̄ litteris domini pape nec in magno nec i modico audeat quis manū imponere. etiam vnicā litterā vel punctū vnicum corrigendo. exceptis officialibz quibz hoc cōmissum est. alioquin manū apponens ex canone lato in curia ipso facto sententiā excoicationis incurrit. q̄ nō potest p̄ aliquē citra sedē apostolicam relaxari. **Q**uapropter querit vtrū propter istam constitutiōem dictus scholaris incurrerit sententiā excoicationis z consequēter irregularitātē immiscendo se diuinis? **D**e ista questiōe quidā ad pauca aspicientes. vel nimis ruditer sentientes dixerūt primo super hoc verbo. manū apponere. deinde sup̄ h̄ vbo corrigēdo. **S**uperiores tamen litterati quibz est epileya moraliter cōmissa iudicialiter vel doctrinaliter/ necnō theologi/ p̄sertim licentiatī. z in foro conscientie habentes gnomiam. hoc est virtutem superiorem interpretatiuam secundum leges diuinas et eternas. dicerent iudicio meo q̄ hec verba debent intelligi prout includunt in sua ratiōe seu significatiōe formali deformitātē z maliciā. hoc est q̄ talis appositō vel correctio facta sit ex malicia vel cōceptu. **A**lioquin cadūt puri litterales z rudes in incōueniētia z absurditates plimas vt q̄ recipiens bullam apostolicam z manu correctans z eam scholaribus suis exhibēs